

Augustiniánský klášter a kostel svatého Václava

Klášter byl založen roku 1345 Hynkem Berkou z Dubé pro řeholníky řádu sv. Augustina. Dnešní podoba celého areálu je až z doby barokní, kdy po polovině 17. století došlo k novostavbě klášterních budov a v letech 1708-1712 k nim byl připojen i nově vystavený kostel sv. Václava. Je to jednoduchá obdélná stavba s půlkruhově uzavřeným presbytářem a hranolovou věží po jižní straně průčelí. S klášterem je na severu kostel spojen prostorami sakristie a tzv. Cerné

kaple, zasvěcené sv. Mikuláši Tolentinskému. Vnitřní vybavení kostela je barokní z 18. století. Augustiniánští řeholníci zde působili až do roku 1950 a i dnes udržuje bělská farnost s jejími pražskou komunitou přátelství.

Poutní slavnost se v tomto kostele koná v den svátku sv. Václava, tedy 28. září v 10,00 hodin.

Mařatkova socha „Na stráž“

Pomník Na stráž byl do parku v Bělé pod Bezdězem instalován v souvislosti s úpravami náměstí v roce 1931. Jde o dílo významného českého sochaře, profesora Josefa Mařatky. Socha představuje francouzského legionáře v nadživotní velikosti. Pomník je věnován padlým v první světové válce. Odhalen byl 19.7.1931. V roce 1940 byl na příkaz nacistů stržen a zakopán. Na své původní místo byl postaven znovu 2.7.1945.

Máchův pomník

Pomník Karla Hynka Máchy se nachází na návisi Horka, které se zvedá jižně od Bělé pod Bezdězem, je dílem akademického sochaře Leonarda Rottera a pochází z roku 1936. Původně byl instalován na Jarmilině skále ve Starých Splavech nad Hirschbergským rybníkem, jak se dříve jmenovalo Máchovo jezero. Při překotných událostech záboru „Sudet“, byl pomník fašisty povelán a svržen do vody jezera. Po úspěšném jednání městské rady se správou města Doks o koupi takto poškozeného pomníku, byl pomník převezen do Bělé na Horku a slavnostně odhalen v červnu 1939.

Mariánský sloup

V parku na náměstí stojí barokní sloup se sochou Panny Marie v životní velikosti. Podle nápisu na podstavci jej nechal roku 1681 zříditi hrabě Arnošt z Valdštejna na památku zachránění města od morové nákazy.

Kaple Nejsvětější Trojice

Kaple se nachází v Tyršově ulici směrem na Českou Lípu. Na místě kaple původně stávalo staré sousoší téhož jména (při stavbě kaple bylo přemístěno k farnímu kostelu, nyní je uloženo v zámecké kapli sv. Josefa).

Kaple je jednoduchá malá stavba s půdorysem obdélníku vzadu uzavřeného vybihajícím polokruhem. Průčelí je členěno toskánskými pilastry a vrcholí prostým tympanonem. Byla postavena na počátku 19. století. Na oltáři je obraz Nejsvětější Trojice, umělecky slabší dílo místního malíře Josefa Augusta Bubáka. V blízkosti kaple, jak potvrzují opakovaně nálezy, býval v 17. až 18. století „klášterní krchov“, na němž byli patrně pochováváni poddaní ze vsi patřících klášteru.

Městské koupaliště

Koupaliště je umístěno v okrajové části města Bělá pod Bezdězem, bylo otevřeno v roce 1933. O vybudování koupaliště se uvažovalo již od konce dvacátých let. Původní záměr byl přeměnit na něj rybník Slon, kde v té době fungovala plovárna. Proti přeměně rybníka v koupaliště se ovšem vyskytlo mnoho námitek, byly uváděny důvody estetické i zdravotní. Roku 1932 byl ustanoven nový výbor pro zřízení koupaliště, který rozhodl, že koupaliště bude vybudováno na louce

zvané Nadymač, kde byl až do roku 1850 rybník téhož jména, kterým protékal potok Bělá. V areálu koupaliště pod kuřívodskou silnicí se nachází zajímavá studánka, kdysi nazývaná, patrně podle vlastnosti

své vody, „Prdlavka“. K dispozici je venkovní betonová nádrž, napouštěná vodou z Bělského potoka. Areál má příjemný přírodní charakter s dostatkem zelených ploch i stromů a písčitou pláž. Každoročně na přelomu června a července se zde koná turnaj v plážové háněné na písčném kurtu.

Bělá pod Bezdězem

CESTA ZA PAMÁTKAMI

© Městská kulturní zařízení Bělá pod Bezdězem
Masarykovo náměstí 140, 294 21 Bělá pod Bezdězem
Tel.: 326 701 216, 326 702 704, fax: 326 701 644
e-mail: ic@mkzbel.a.cz, knihovna@mkzbel.a.cz, www.mkzbel.a.cz
Sazba-tisk: Tiskárna Čistá - 2015

Bělá pod Bezdězem

Město Bělá pod Bezdězem leží na okraji Středočeského kraje, přibližně 15 kilometrů od Mladé Boleslavi, směrem na Doksy a Českou Lípou. Rozprostírá se mezi lesy v nadmořské výšce 300 metrů. Katastrální plochu 6 319 hektarů obývá přibližně 4 800 stálých obyvatel.

Město Bělá pod Bezdězem vzniklo v první polovině 14. století přenesením práv města, jež se rozkládalo na úpatí kopce Bezdězu a trpělo nedostatkem vody, na ostroh nad potokem Bělou. Svolení k tomu dal král Václav II. roku 1304. Když bylo město v roce 1337 vystavěno a opevněno, potvrdil městská práva zástavní držitel městských statků Hynek Berka z Dubé a Lipé listinou, která je dodnes dochována. Město neslo název Nový Bezděz, ale brzy se začal používat název odvozený od jména potoka a původní osady Bělá. Největšímu rozkvětu se Bělá těšila hned po svém založení. Díky získaným privilegiím se ve městě dařilo řemeslům i obchodu. Proslulo zejména soukenickou výrobou, která si dlouho udržovala svou tradici. Bývalé velké tržiště, dnešní náměstí, dosvědčuje, že se město mělo stát významným hospodářským střediskem kraje. Do roku 1398 byla Bělá královským městem, poté dal král Václav IV. město do zástavy a Bělá se dostala do rukou pánů z Michalovic. V té době také skončil slibný rozvoj vzkvétajících řemesel a obchodu. V průběhu staletí bylo město mnohokrát poničeno válkami a požáry, přesto se vždy dokázalo zvednout.

V současnosti má Bělá pod Bezdězem památkovou zónu, kde se dochovaly části městského opevnění a nachází se zde mnoho dalších historických staveb.

Zámek

Na místě zámku stál ve středověku hrad nebo tvrz, ale skrovné zbytky gotických konstrukcí a fakt, že tu nebylo nikdy archeologicky zkoumáno, o rozloze a významu tohoto panského sídla mnoho neřeknou.

Od roku 1678, kdy panství Bělá zakoupil Arnošt Josef z Valdštejna, je zámek v majetku tohoto rodu až do roku 1945.

Na samotné stavbě udiví, s jakou lehkostí a harmonií se doplňují jednotlivé stavební slohy od renesance po baroko. Poslední větší přestavba byla ukončena v roce 1693. Zámek se nestal jen panským sídlem, ale s přestávkami tu byla umístěna také

dětská manufaktura, lesnická škola, vrchní lesní úřad pro valdštejnská panství a byty úředníků. Od roku 1940 tu našlo útočiště Muzeum soudního okresu Bělského,

dnes Muzeum Mladoboleslavska - pobočka Bělá pod Bezdězem. Stálá expozice muzea Vám vlastivědně představí region Bělska a Podbezdězí, nachází se v reprezentativních prostorách zámku, kde jsou dochovány unikátní dřevěné kolorované záklopkové stropy. Pravidelně se zde konají tematické výstavy a besedy.

Po roce 1945 zámek kromě prostor muzea slouží i k bydlení. Zámek byl vrácen do majetku města jako bytová jednotka a od roku 2005 tu probíhají větší stavební rekonstrukce a klíčící snaha o oživení této kulturní památky.

Od roku 2010 v postupně zrekonstruovaných prostorách zámku sídlí Městská zámecká expozice, která se nadále rozvíjí. Umístěna je v druhém patře jihozápadního křídla zámku, nosným motivem je básník K. H. Mácha. Součástí provozu městské expozice je zámecký prohlídkový okruh. S průvodcem si prohlédnete zámeckou kapli s opraveným mobiliářem, renesanční chodby, arkády severního zámeckého křídla, půdu, navštívíte gotické sklepení původního hradu a Poslední bojiště boha Černoboha Raksy ve Skalsku.

Radnice

Radnice se nachází na náměstí, první záznam o ní je z roku 1593, kdy obec zakoupila dřevěný dům. Dřevěný dům byl v roce 1613 zbořen a na jeho místě byla postavena jednopatrová kamenná budova s mohutnou věží. V roce 1852 prošla rekonstrukcí a byla přestavěna na dnešní dvoupatrovou budovu. Na zdi je zavěšen původní český loket - ve středověku

užívaná délková míra. Je to jeden ze tří, které se v Čechách dodnes zachovaly. Nad vstupem do budovy stojí latinský nápis, jehož překlad zní: „Věže s hradbou a obraz udatného lva zdobí toto město, ale ty, lve Kriste, řiď je, zde sídlo je soudců, vězte to, bezbožníci, jejich srdce nemají v úctě zákonů božích.“ „Vystavěno nákladem obce v roce, jenž značí soud - IVDICIVM - 1613“. Dnes v budově sídlí Městský úřad města Bělá pod Bezdězem.

Česká brána

Česká brána je jednou z původních bran, které sloužily ke vstupu do Bělé pod Bezdězem. Pochází z počátků historie města, z doby, kdy byla Bělá opevněna. Hradby byly otevřeny pěti branami a malou brankou, „Fortnou“. Fortna existovala už od založení a opevnění Bělé a chodilo se tudy především, až do zřízení prvního vodovodu, pod město pro vodu. Věž brány má čtvercový půdorys se zdmi z hrubého kamene o síle 2,3 m. Vysoká je asi 13 m, což je podle historických pramenů pouze část původní výšky. Střecha byla obnovena novým krovem a krytinou. Zajímavé je i předbrání, kde jsou patrné zbytky padacího mostu, který sloužil k překonání téměř 20 metrů širokého příkopu, jenž byl součástí opevnění.

V současné době zde sídlí prodejní galerie Světlany Žalmánkové, kde můžete v letních měsících zakoupit keramiku, obrázky, malované kameny, kované předměty, šperky a ručně vyráběné textilie.

Děkanský kostel Povýšení sv. Kříže

Kostel byl založen současně s městem v prvních desetiletích 14. století. Z této doby je dodnes zachován presbytář se sakristií a v půdoryse i ostatní části stavby (loď a věž), které však byly upraveny po požáru r. 1635. Vnitřní zařízení kostela je barokní, upravené a doplněné na sklonku 19. století. Ve vnější zdi kostela je zazděno několik starých náhrobků bělských měšťanů a kněží ze 17. - 19. století. Kolem kostela se rozkládá starý bělský hřbitov se zajímavými náhrobky, mezi nimi je významný náhrobek Dr. Emanuela Purkyně,

učitele přírodních věd. Za zmínku stojí také pozdně empírová hrobka MUDr. Josefa Tieftrunka, osobního lékaře císaře Ferdinanda Dobrotivého. Opodál stojí budova fary, postavená roku 1807. Kostel je otevřen při bohoslužbách.